

30009

Szabolcsvármegye közönségéhez

26000—1916. K. számú

TISZTELETTELJES

JELENTÉSE

Szabolcsvármegye alispánjának

Szabolcsvármegye 1916. I. félévi
közigazgatásának állapotáról.

NYIREGYHÁZA,
JÓBA ELEK KÖNYVNYOMDÁJA
1384—1916.

856

bot, vagyis 21.3 százalékot, a sertésnél 23945 darabot, vagyis 16.4 százalékot, a juhnál 33832 darabot, vagyis 31.4 százalékot tesz ki. Vannak egyes járások, hol éppen a rendkívüli körülmények folytán a vármegyei átlagos apadással szemben növekedés mutatkozik. Így a nyírbátori járásban a szarvasmarha 7, a sertés 21 százalékkal, a nyírbaktai járásban a ló 11 százalékkal, a tiszai járásban a szarvasmarha 2 százalékkal növekedett. Ezen körülmény leginkább annak tulajdonítható, hogy ezen járások egyes községeiben a kisgazdák állatkereskedelemmel is foglalkoznak, miért is a beállott hiányt igyekeztek ujakkal pótolni.

Nagy gondot okozott a gazdáknak a téli és tavaszi hónapokban állataik takarmányozása. Az 1915. évi takarmány termés ugy a mennyiség, mint minőségileg silány volt, miért is a gazdák, hogy a munkában amugy is tul igénybe vett állataikat erőben tarthassák, nagymennyiségű erőtakarmány beszerzésére voltak szorítva. A felügyelőség által 16708 mm. korpa, 2872 mm. olajpogácsa, 847 mm. melasz, 370 mm. répaszelet, 1900 mm. szárított tengeri moslék és 1500 mm. szárított burgonya moslékra kétszázötvenhat darab utalvány állítatott ki, azonban e mennyiség a korpaközpont által teljesen kiszolgáltatta nem lett.

A gazdasági felügyelő a m. kir. földmivelésügyi miniszterium részére mázsánként 11 korona árban 361 vagon Wolthmann burgonyát vásárolt, mely burgonya átvételére és leszállítására Hegyi Dezső, miniszteri megbízott küldetett ki, ki ezen kívül még a vármegye területén tekintélyes mennyiségű burgonyát vásárolt.

A gyümölcs és zöldségaszalás megkedveltetése végett a m. kir. földmivelésügyi miniszter ur két darab Györy-féle tüzhely aszalót díjmentesen engedélyezett.

VII. Cigányügy.

Ugy a hatóságok, mint hazánk lakossága már nagyon régen érezte szükségét annak, hogy a kóbor, úgynevezett sátoros cigányok, kik az állami jogrendbe be-

illeszkedni nem akarnak és nem tudnak, és a köz- és vagyonsbiztosságot a legnagyobb mértékben veszélyeztetik, megrendszabályoztassanak, erélyes intézkedésekkel eddigi életmódjuk felhagyására kényszerítettessenek.

A háborus viszonyok alatt, még égetőbb és sürgösebb lett a cigányügy rendezése, egyrészt mivel a hadköteles korban állók a haza iránti kötelességük teljesítése alól magukat elvonják, másrészt, mivel a férfiak nagyszámának távolléte miatt a közbiztosságot az eddiginél is sokkal nagyobb mérvben veszélyeztetik. Eme körülmények indították a magyar királyi belügyminiszter urat arra, hogy egyelőre ideiglenesen, erélyes kézzel hozzálasson a cigányügy rendezéséhez és megfelelő rendszabályok alkalmazásával kóborlásainak gátat vessen és a közbiztosságra veszélyes voltukat hatálytalanítsa.

A folyó évi május hó 17-én 15.000—1916. szám alatt kiadott belügyminiszteri rendelet intézkedik a kóborcigányok ideiglenes megrendszabályozásáról mely intézkedések a toloncsabályzat rendelkezésein alapulnak.

Ezen intézkedéseknek az a céljuk, hogy egyrészt megszüntetessék az a vaszély, amelyet a kóborcigányok a közbiztosságra ez idő szerint előidéznek, másrészt, hogy mindazon törvényes rendelkezésnek, amelyek az állam minden polgárára egyaránt kötelezők, a kóbor cigányokkal szemben is érvény szereztessek.

E rendelet értelmében a cigányok a szokásos kóborlástól eltiltatnak és a velük szemben elrendelt rendszabály lényege az, hogy addig is, míg illetőségü községeikbe eltoloncolhatók lesznek, minden városban és a járás területén az e célra kijelölt községekben összegyűjtetnek, megfelelőleg foglalkoztatnak, hatóságilag élelmeztetnek és őriztetnek.

Ezen célból a rendőrhatóságok kötelesek voltak a hatóságuk területén talált vándor cigányokat mintegy meglepetésszerűen a folyó évi június hó 5—15-ik napjai között összeszedetni és a város határában találtakat a város területén, a járásokban összefogottakat az előzetesen e célra kijelölt községekben összegyűjteni és ottan állandóan elhelyezni és őrizet alatt tartani.

Ennek megfelelőleg a járási főszolgabírák utasítottak, hogy a cigányok összegyűjtésére, elhelyezésére alkalmas községeket, hozzájárulásom mellett idejében jelöljék ki, az elhelyezésükre szolgáló helyiségekről, élelmiszerekről, őrzésükről kellő időben gondoskodjanak, hogy összegyűjtésük az említett 10 nap alatt fennakadás nélkül megtörténhessék. Az így összegyűjtött cigányok élelmezéséről, a város, illetve a kijelölt községek kötelesek gondoskodni, annak költségeit előlegezni, megjegyezve, hogy az ellátásukhoz szükséges lisztet a magyar királyi belügyminiszterium utalja ki és e célra már ideiglenesen nagyobb mennyiséget kiutalványozott.

A községi előljáróság a cigányokat megfelelő munkára kötelezi és az eltartási, élelmezési költségeket a község elsősorban a cigányok keresményéből és az őt esetleg illető térítésből, vagy hadisegélyből kapja meg, a cigányok a legszükségesebb életszükségleti cikkekkel természetben látandók el, készpénzt kivételes esetben kaphatnak, csekélyebb értékű szükségleti cikkekre, (mint só, dohány, stb.) kisebb összeget keresete feleslegéből minden cigány kaphat. E rendelet hatályba léptétől kezdve, lovat, öszvért, szamarat kóborcigány csak különös indokolt esetben, az elsőfoku hatóság engedélyével tarthat és szerezhethet, és marhalevelet nevükre csak hatósági engedély alapján lehet kiállítani és átírni. A jelenleg birtokukban levő vonó állatok további intézkedésig őrizet alatt tartandók.

A rendelet intézkedik az iránt is, hogy a 18—50 év közötti férfiak népfölkelő szemlére előállíttassanak, a hadisegélyre jogosultak segélyezésük céljából összeírassanak, és hogy az összes őrizet alá vett, nem szemleköteles kóborcigányok azonnal beoltassanak, és a községi vagy körorvosok útján állandó egészségügyi ellenőrzés alatt tartassanak.

Egyidejűleg a magyar királyi honvédelmi miniszter ur elrendelte, hogy a kóborcigányoktól elvett nem ragályos beteg lovak és járműveik hadiszolgálatásra lefoglaltassanak és a katonai becslőbizottság útján átvétsenek.

Végül megemlítem, hogy a cigányok összegyűjté-

sére a szükséges karhatalom kirendeléséről és az elhelyezésükre kijelölt községekben a csendőrség megfelelő megerősítéséről a magyar királyi belügyminiszter ur intézkedett.

Ezekben ösmertetem a rendelet főbb és lényegesebb intézkedéseit, kétségtelen, hogy az évszázadok óta megrögzött szokásaik felhagyására őket kényszeríteni nehéz feladatot képez és e rendelkezések végrehajtása bizonyára kisebb, s nagyobb ellenállással fog találkozni, a vándorláshoz szokott nép, új helyzetébe nehezen fog beletörődni, azonban az előirt intézkedések érelyes végrehajtásával, szigorú ellenőrzés gyakorlásával mindenesetere nagyban korlátozva lesznek a cigányok tulkapásai és csökkentetnek az ezekből a közre és a lakosságra háramló kellemetlenségek. E rendelet egymagában a cigányügy kérdését véglegesen meg nem oldhatja, nem is az a célja, azonban e téren mindenesetre ez a legelső érelyesebb, határozott lépés, mely szakít az eddig követett elnéző, túl humanus gyakorlattal.

E rendelet alapján a kóbor cigányok összegyűjtése iránt a szükséges intézkedések megtétettek, kóbor cigány azonban csakis Nyíregyházán és a nagykállói járásban fogatott össze és vétetett őrizet alá, — Nyíregyházán elfogatott 36 cigány, ezek közül egy népfölkelő szemlén alkalmasnak találtatván, szolgálatra azonnal bevonult, őrizet alá vétetett 35, a nagykállói járásban 105 cigány fogatott össze és kísértetett be a járás székhelyére, ezek közül népfölkelői szemlére előállítatott 20, alkalmas volt és bevonult 11, a gyermekmenhelyre utaltatott 8 gyermek, mint kóbor cigány a gyűjtőhelyen őrizet alá vétetett 7, míg a többiekről megállapítatott, hogy állandó tartózkodási hellyel bírnak és a kóbor cigányok közzé nem tartoznak, minélfogva ezek tartózkodási helyeikre visszakísértettek.